

RIK LAUNSPACH
LAAT ME LIEFDE ZIEN

‘Onthullend en verbijsterend.’ – Jeroen Krabbé

ROMAN

1. *Wat, verblind door het licht, gebeurt in het donker*

Oktober 2017

Nu weten ze het nog niet. Niemand weet wat hij gaat zeggen. De televisies staan overal nog uit of op spelletjesprogramma's. Een kinderprogramma, misschien. De twitteraars, journalisten en meningverkondigers zijn bezig met het updaten van hun berichtjes en fotootjes, zitten in de trein of in de file, sommigen misschien al aan tafel met hun afhaalhai, geliefde of hun gezin. Ze hebben er geen weet van dat zijn taxi straks stopt bij de glazen gevel van het Amsterdamse grand-café waar de registratie plaatsvindt van de populaire dagelijkse talkshow die over een uur de laatste ontwikkelingen zal uitzenden over het onderwerp dat de afgelopen weken het nieuws heeft gedomineerd.

Het make-upmeisje brengt hem naar een kamertje dat overdag kennelijk gebruikt wordt door de bedrijfsleider. Ze heeft een spiegel gezet tussen de printer en een archiefkast. Ze beweegt vluchtig een stukje schuimrubber over zijn gezicht. 'Tegen de glim,' zegt ze. Kort daarna: 'Klaar.'

Hij kijkt taxerend naar de man tussen printer en kast, een kale schedel met stoppels. Het gezicht van een oude vechter, de huid onder zijn ogen en kin wordt al slap. De bril met ronde glazen maskeert het een beetje. Hij probeert een glimlach, meer rimpels verschijnen, maar hij weet: het is een innemende glimlach. Tientallen, honderden mensen hebben die lach gezien en gedacht: wat een aardige vent. Die bedoelt het vast goed. Rafelige buitenkant misschien, maar blanke pit, hart op de juiste plek.

Hij haakt een vinger achter de overhemdrand en wijst het meisje op de bultjes in zijn nek. Kan ze daar nog iets aan doen?

Terwijl ze tissues over zijn boord vouwt en haar sponsje langs een huidkleurige stick haalt, trekt een jonge, zeer kortgerokte redactie-medewerkster in netpanty een bureaustoel dichterbij om het gesprek voor te bereiden. Hij is als eerste aan de beurt, zegt ze, want de mensen willen het weten, het is een scoop, maar hij moet die eerste minuut zien als een introductie, een teaser. Een opwarmertje. Dit is er gebeurd. Zo is er gereageerd. Hier staan we nu. Begrijpt hij? Een paar korte zinnen, niet meteen de diepte in. Met een nagel in verontrustend oranje beroert ze het plastic mapje op haar genylonde knieën met de andere onderwerpen die vervolgens aan bod komen. Een minister, een wetenschapper, een schrijver met een nieuwe roman. Dan een muzikaal intermezzo. En dan komen ze pas weer bij hem. Hij hoort het maar half, want hij denkt aan die nylons en wat erin zit en beseft dat hij deze gedachten niet mag hebben. In ieder geval niet hier. Niet op dit moment. Ze verplaatst haar gewicht en slaat haar benen over elkaar. Hij hoort het visnet ritselen als een rivier rond een krib. 'Zo,' besluit ze. 'Alles duidelijk?'

Hij knikt. Ze heeft iets oosters. Haar lange zwarte haar valt als een glanzende gotische mantel steil naar beneden. Het make-upmeisje trekt de tissues weg. Opeens realiseert hij zich dat er van hem een antwoord wordt verwacht. 'Ja,' mompelt hij, 'ik snap het.'

De redactrice bestudeert hem, ze houdt haar hoofd schuin, het glinsterende zwart golft mee. 'Hoe...?' begint ze en doet er dan het zwijgen toe. Ze begrijpt ook wel dat het niet aan haar is om hem te bevragen. Mogelijk heeft ze de banden al gezien, denkt hij. Op haar netvlies staan misschien al de gore zwart-witbeelden die hij zo goed kent, korrelige bewijsstukken uit een ver verleden.

DEEL I – MIMESIS

1984 – 1988

2. De Man op het Nachtkastje

Het is een test. Alles is een test.

Hij is negentien. Op de aanmeldingsdag van de selectie cursus is hij misselijk. Er zijn te veel zenuwen, te veel mensen. Op de stoep, in de gang, in de hal, voor de deur van het kleine kantoor waar je het stencil kunt ophalen dat je moet invullen. Tientallen jongens en meisjes die elkaars ballpoint lenen. Daar moet ze ergens tussen hebben gestaan, maar hij kan het zich niet goed herinneren.

In zijn maag woedt een storm. Zo veel kandidaten. Ze zijn stuk voor stuk mooier, langer, krachtiger en zelfverzekerder dan hij. Hoe kan hij zich hier onderscheiden? Met zorg schrijft hij zijn naam op de stippellijn, een handschrift vertelt veel over je karakter. Duidelijke letters, voldoende spaties. Opleiding, leeftijd. Zijn hobby's: schermen, literatuur. Dat is niet waar, natuurlijk, maar het geeft hem mogelijk wel een streepje voor.

Hij levert het formulier in en betaalt tachtig gulden. Hij is ingeschreven.

Pas bij de derde les worden de gezichten om hem heen herkenbaar. Het witblonde meisje met de mopneus heet Guusje. Die met de kleine borsten en brede heupen: Babette. Of Nanette. De luidruchtige, zwartharige jongen met het hoge voorhoofd en een kleine, natte mond: Jaap.

En dan is er natuurlijk Lotte.

Hij wordt zich van haar *bewust*. Het is een bijna empirische ervaring, alsof er de hele tijd naast je een kachel heeft staan branden en je opeens voelt hoeveel warmte ervan afkomt. Hij kijkt naar haar via de plafondhoge spiegels. Ze staan in de dansstudio van de academie.

mie: een twintigtal theaterschoolstudenten, in drie rijen opgesteld in het lokaal. Jaap is de enige andere jongen. Vóór hen een afgetrainde dame van in de veertig.

Het is een proefles. Hij heeft nog nooit ballet gedaan, Lotte wel. Zij staat vooraan, hij schuin achter haar, voeten uitgedraaid. Acht keer relevé. Op je tenen. Kantel je bekken onder je, strek je kuiten. Stel je voor dat er een ijzeren staaf in je wervelkolom naar het plafond loopt. Acht pliés. Zorg dat je knieën over je voeten wijzen. Hij ziet eruit als een harlekijn. Zij niet. Ze lijkt op een jonge Audrey Hepburn, maar dan goudblond. Ze is mooi, maar niet op een statische, mannequinachtige manier. Haar ogen en mond springen je tegemoet, nieuwsgierig en gulzig. Als ze je aankijkt, tenminste. Nu staat haar gezicht naar binnen gekeerd, geconcentreerd volgt ze de aanwijzingen op van de lerares. Het is een beenhefoefening, iets met rond de jambe, het gaat Reuben boven de pet. Wat hij doet ziet er belachelijk uit. Hij wendt een spierkramp voor en gaat aan de kant zitten. De rest van de les volgt hij ademloos haar bewegingen.

Er is geen aparte jongenskleedkamer. Sommige meisjes klitten rond elkaar met handdoeken en shampoo en verdwijnen richting douche. Dat durft hij niet. In een hoekje wisselt hij snel van shirt, niemand hoeft zijn magere bleke borst te zien. Lottes ondergoed is van dege-lijke, witte katoenstretch. Het lijkt alsof de les nog niet voorbij is, de manier waarop ze haar spijkerbroek aantrekt is soepel en lenig, niets aan haar bewegingen is overbodig. Je weet: als je met haar aan een bergwand hangt, zal ze je niet in de steek laten. Die sterke, gladde spieren zijn er niet voor de show. Ze is compleet zichzelf en lijkt zich totaal geen zorgen te maken wat men van haar vindt – precies het omgekeerde van hoe Reuben zich voelt. Hij ritst zijn enkellaarzen dicht.

‘Hoe is het met je been?’

In verwarring kijkt hij omhoog. Ze staat voor hem, bindt een elastiekje om haar haar.

‘Je been,’ vraagt ze. ‘Achillespees?’

‘Geen idee.’ Met beide handen omvat hij zijn dij, en scharniert zijn knie heen en weer. ‘Misschien meniscus.’

‘Ik vind het dapper. Tussen al die meiden. Als je maar niet opgeeft, oké?’ Haar gezicht gloeit, de straling verwarmt en verwacht hem. Ze kijkt lief, haar ogen lijken alles te begrijpen, harlekijn, nepplessure, zijn schaamte. Alles is perfect aan haar, lengte, breedte, borstomvang.

De gulden snede van het meisjesdom.

Tijdens de rest van de week komen de muren van zijn zolderkamer-tje in de Tolstraat op hem af, hij leeft naar de volgende zaterdag toe als een junkie naar zijn shot.

Om tien uur meldt hij zich bij de Toneelschool op de Da Costakade. Hij ziet haar in de kantine, onbereikbaar in een groep extraverte, lawaaiige cursisten.

Tijdens de fantasietraining zoekt hij een plekje bij haar in de buurt. Naast elkaar liggen ze met gesloten ogen ruggelings op de vloer van de balletstudio. Een baardige speldocent loopt tussen hen door en vertelt hun dat de vloer langzaam verandert in een rivier. Het water neemt hen mee naar een grote oceaan van rust. Je dobert ontspannen op de golfjes, boven je is de blauwe lucht. Vervolgens word je door een zeearend opgepakt en meegenomen op een trans-Atlantische vlucht. De wind buldert zo hard om je oren dat je na verloop van tijd zelf lucht wordt, zo transparant en licht als een zonnestofje, totdat de adelaar je laat vallen, net boven New York, en plotseling zie je het asfalt van de straten in die miljoenenstad met driehonderd kilometer per uur op je afkomen. Je schreeuwt je keel schor, en dat is prima, gooi het er maar uit, die angst.

Godzijdank is er wel een parachute aanwezig, en iedereen moet vervolgens het geluid maken dat hoort bij het gevoel van langzaam naar beneden zweven. Helaas blijft het valscherf hangen aan de reling van het panoramadak van een van de Twin Towers. Toch even die angst terug. Het dak is verlaten. De nacht valt en het is steen-

koud. Helemaal alleen sta je in de vriesnacht boven die bruisende metropool en neemt de eenzaamheid bezit van je. Je schreeuwt om hulp, maar niemand die je hoort. Je roept je moeder, maar die zit natuurlijk aan de andere kant van de oceaan. De temperatuur daalt nog verder, bewegen wordt moeilijk. Je gaat liggen en je geeft je over.

Het wordt zo koud dat het vocht van je traanklieren bevriest. Je moet je ogen sluiten. Je bent klaar om te sterven. Opeens hoor je ergens iemand ademhalen. Je houdt je ogen dicht en gaat op de tast op zoek naar leven, naar warmte. Wanhopig strek je een hand uit. Voel hoeveel expressie er in zo'n gebaar kan zitten. En dan raken je vingers een andere huid aan, een kledingstuk, een ander wezen. Je bent zielsgelukkig, maar kunt nog steeds niets zien. Je tast het gezicht af en merkt dat je deze persoon kent. Je hebt hem of haar ontmoet tijdens een toneelcursus. Je stroomt over van genegenheid. Als je kunt raden wie het is, mag je hardop zijn of haar naam zeggen.

‘Lotte!’ roept hij keihard, vervuld van dankbaarheid.

‘Jaap!’ gilt ze terug.

Ze mogen hun ogen opendoen. Lotte lijkt een beetje teleurgesteld. Toch gaat ze naast Reuben zitten in de pauze. Als je een oceaan, een intercontinentale vlucht en een vrije val hebt gedeeld, ben je geen vreemden meer voor elkaar. Zachtjes praten ze over de charismatische docent die hun met hulp van hun eigen fantasie alle hoeken van de planeet heeft laten zien.

‘Ik was zo bang toen ik boven Manhattan naar beneden stortte,’ huilt ze na.

‘Ik ook. Op de South Tower schreeuwde ik eerst om hulp naar die andere donkere toren, en daarna naar een bewegend lichtje op het water. Jezus, dat je zo alleen kunt zijn in een wereldstad.’

Hij zegt er niet bij dat hij, door een wonderlijke spiegeling in zijn verbeelding, zijn moeder aan de andere kant van de zee had zien staan, een vrijheidsbeeld van ongenaakbaar steen.

Zo gaat het zes zaterdagen lang door: zangles, fysieke trainingen, improvisatietechniek. Dit is de eerste ronde. In de zevende week besluiten de cursusdocenten wie er moet afvallen en wie door mag naar de volgende zes zaterdagen. Daarna wordt pas beslist wie er toelatingsexamen mag doen voor de dagopleiding. Gemiddeld beginnen er tweehonderd jongens en meisjes aan ronde één, vijftig blijven over voor ronde twee en slechts twintig mogen examen doen. Daar valt dan nog de helft af.

Het is, kortom, verschrikkelijk moeilijk om te worden toegelaten tot de Toneelschool, maar Reuben is eigenlijk alleen maar bezig geweest met Lotte. Op de zaterdagen zit hij in een roes en is tot dingen bereid die hij niet voor mogelijk had gehouden. Als ze uit het raam zou springen, zou hij haar volgen. In de kantine flapt hij er soms een roekeloze opmerking uit waar iedereen om moet lachen. Zij ook. Op zo'n moment is hij gelukkiger dan hij in zijn hele leven is geweest.

Na zes weken is het bijtjesdag. Tot zijn stomme verbazing mag hij door. Voorlopig, dan. Presentatie: matig, staat er in zijn evaluatie. Zangtechniek: redelijk. Fysieke conditie: onvoldoende. Spelvaardigheid: redelijk. We hebben tot nu toe weinig van je gemerkt, is de conclusie. Opdracht voor ronde twee: Laat je meer zien. Het is een geweldige opsteker voor Reuben. Opeens lijkt het denkbaar, leren acteren. En belangrijker: nog eens zes weken Lotte.

De cursisten die door mogen gaan na afloop nog iets met elkaar drinken. Met medelijden kijken ze naar de afvallers. Een bijzonder boos meisje staat buiten ruzie te maken. In haar beoordeling staat: 'We zien onvoldoende aanleg.' Woedend schopt ze tegen een fiets. 'Die kutdocenten zijn blind,' schreeuwt ze.

Reuben probeert haar te kalmeren. 'Je moet je overgeven,' zegt hij. 'Woede is eigenlijk verzet.'

